

MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Warszawa, dnia 18 maja 2012 r.

Bogdan Zdrojewski

DWIM/348/12

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na pismo z dnia 14 maja 2012 r. (BPS/KU - 034/63/s/12), prezentujące projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo prasowe (druk senacki nr 63), uprzejmie dziękuję za dokonanie kierunkowych poprawek w sposób zgodny ze stanowiskiem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyrażonym w piśmie z dnia 22 marca 2012 r. Mam na myśli przede wszystkim pozostawienie jedynie instytucji sprostowania, odnoszącego się do faktów oraz uchylenie odpowiedzialności karnej uregulowanej dotychczas w art. 46 Prawa prasowego. Tego rodzaju rozwiązania wychodzą naprzeciw oczekiwaniom wydawców prasy i środowisk dziennikarskich, a także dostosowują polskie regulacje prawne w pełni do standardów wynikających z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego.

Odnosząc się szczegółowo do propozycji zmian zawartych w projekcie, należy zauważyć, że w ocenie Ministerstwa wymaga on korekty w kilku punktach, by zapewnić spójność projektowanych szczegółowych przepisów z przyjętym modelem sprostowania prasowego.

1. Powtarzając uwagi sformułowane w tym względzie przez przedstawiciela Ministerstwa na posiedzeniu Komisji w dniu 8 maja 2012 r., należy zauważyć, że zmiany wymaga przede wszystkim art. 33 ust. 1 ustawy, które określa obligatoryjne przesłanki odmowy opublikowania sprostowania. W ocenie Ministerstwa z listy w/w przesłanek powinny być usunięte te, które nakładają na redaktora naczelnego - przy okazji oceniania, czy

publikacja sprawozdania jest zasadna - obowiązek wykładni pojęć niedookreślonych takich jak m.in. „zasady współżycia społecznego”, „dobra osobiste osób trzecich”. Tego rodzaju rozwiązanie jest zgodne z stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego, który wskazuje, że nie należy na redaktorów naczelnych nakładać obowiązków często niemożliwych do wykonania bez profesjonalnej wiedzy prawniczej. Pojęcia te sprawiają zresztą problemy interpretacyjne nawet w praktyce sądowej, a ich zachowanie w katalogu sformułowanym w treści art. 33 ust. 1 projektu byłyby zasadne wyłącznie, jeśli w projekcie pozostałaby instytucja „odpowiedzi”. W związku z powyższym MKiDN proponuje następujące brzmienie art. 33 ust. 1:

„Art. 33 ust. 1 Redaktor naczelny odmawia opublikowania sprostowania, jeżeli sprostowanie:

- 1) jest nierzeczowe lub nie odnosi się do faktów,*
- 2) podważa fakty stwierdzone prawomocnym orzeczeniem, dotyczącym osoby dochodzącej publikacji sprostowania,*
- 3) pochodzi od osoby nieuprawnionej, zostało wysłane po upływie terminu, o którym mowa w art. 31 ust. 3, nie zostało podpisane w sposób umożliwiający redakcji identyfikację autora lub nie odpowiada wymaganiom określonym w art. 31 ust. 4 – 6.”*

2. Jednocześnie MKiDN proponuje uwzględnienie w treści art. 33 fakultatywnych przesłanek odmowy publikacji sprostowania, które w ogóle nie są ujęte w projekcie Komisji. W tym celu Ministerstwo proponuje dodanie w w/w artykule ust. 2 w brzmieniu:

„Art. 33 ust. 2 Redaktor naczelny może odmówić opublikowania sprostowania, jeżeli sprostowanie:

- 1) nie dotyczy treści zawartych w materiale prasowym,*
- 2) odnosi się do wiadomości poprzednio sprostowanej.*

3. Wątpliwości budzi także sformułowanie zawarte w treści art. 32 ust. 1 „na stronie internetowej, na której zamieszczono materiał prasowy będący przedmiotem sprostowania – w ciągu 3 dni od dnia otrzymania sprostowania”. Zgodnie z akceptowanym powszechnie stanowiskiem doktryny w praktyce wydawniczej możemy mieć do czynienia z dziennikami lub czasopismami publikowanymi wyłącznie w formie tradycyjnej, dziennikami lub czasopismami, które mają również także postać cyfrową i są publikowane za pośrednictwem Internetu oraz dziennikami lub czasopismami, które publikowane są wyłącznie w postaci cyfrowej w Internecie.

Istotne jest więc skupienie uwagi na wersji, w jakiej publikowany jest materiał prasowy, a nie fakcie umieszczenia go na stronie internetowej.

Ze względu na powyższe za bardziej zasadne należy w art. 32 ust. 1 uznać sformułowanie: „w internetowej wersji dziennika lub czasopisma – w ciągu 3 dni od dnia otrzymania sprostowania”. Proponowane jest także potraktowanie tego punktu jako czwartego w treści art. 32 ust 1, ale jako punktu pierwszego, gdyż formułuje wyjątek, a nie zasadę określającą termin publikacji sprostowania w prasie tradycyjnej. Konsekwentnie zaproponowane sformułowanie, które odwołuje się do „internetowej wersji dziennika lub czasopisma”, winno być uwzględnione w proponowanym brzmieniu art. 32 ust. 6.

4. Doceniając słuszną intencję Komisji stworzenia trybu postępowania, który gwarantowałby szybkie rozstrzygnięcie, czy publikacja sprostowania jest zasadna, zwrócić jednak należy uwagę, że zaproponowana treść art. 39 nie zapewni w praktyce osiągnięcia zamierzonego celu.

Po pierwsze tego rodzaju postępowania ma ze swjej natury charakter procesowy – jest bowiem sporem między osobą, która domaga się opublikowania sprostowania a redakcją odmawiającą takiej publikacji. Całkowicie nieuzasadnione i sprzeczne z ustaleniami doktryny prawa procesowego jest więc przekazanie tego rodzaju roszczeń do rozpoznania w trybie nieprocesowym (niespornym).

Po drugie terminy, które wskazano w treści art. 39 ust 2 i 3, skierowane do sądów, są nierealistyczne. Ponadto mają one jedynie charakter instrukcyjny, stanowią więc jedynie niewiążącą wskazówkę dla sądów i nie będą w praktyce przestrzegane. Podobną sytuację można obserwować obecnie w przypadku wielu innych terminów instrukcyjnych zawartych w polskim prawie procesowym (np. tygodniowego termin do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie roszczenia (art. 737 k.p.c.) czy 3-dniowego terminu do rozpoznania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności (art. 781¹ k.p.c.)). Ze względu na określoną w treści art. 39 ust. 1 zasadę ustalania sądu właściwego najbardziej obciążony tego rodzaju sprawami będzie Sąd Okręgowy w Warszawie, gdyż właśnie w stolicy mieści się zdecydowana większość siedzib największych redakcji. Obserwacja praktyki funkcjonowania w/w Sądu stawia dodatkowo pod ogromnym znakiem zapytania możliwość zakończenie toczzonego przez nim postępowania w I instancji w ciągu 30 dni od złożenia wniosku przez uprawnionego.

Po trzecie określony w treści art. 39 ust 3 projektu termin 3 dni do złożenia apelacji zadziała w praktyce wbrew intencjom Komisji, mającej na celu ochronę słusznych interesów osoby dotkniętej nieprawdziwymi faktami zawartymi w prasie. W tak

krótkim terminie przeciętna osoba fizyczna, niebędąca politykiem działającym w okresie wyborczym, nie będzie wielokrotnie w stanie uzyskać profesjonalnej pomocy prawnej koniecznej przy sporządzeniu apelacji. Złożenie apelacji po upływie zaledwie 3 - dniowego terminu będzie skutkowało jej odrzuceniem przez Sąd II instancji bez merytorycznego badania zawartych w niej zarzutów. *Ministerstwo proponuje wydłużenie w/w terminu do 14 dni* – tak jak ma to miejsce w innych postępowaniach, nawet toczących się w trybie nieprocesowym. W konsekwencji proponowane brzmienie początku art. 39 ust. 3 wygląda następująco:

„Art. 39 ust 3.

Na postanowienie sądu okręgowego przysługuje w ciągu 14 dni apelacja....”

Po czwarte, wbrew interesom osoby dotkniętej nieprawdziwymi faktami zawartymi w prasie, jest także ustalenie w treści art. 39 ust. 4 terminu przedawnienia roszczeń na zaledwie 6 miesięcy. Biorąc pod uwagę ilość czasu potrzebną, by przeprowadzić postępowanie sądowe, wiele z roszczeń o publikację sprostowania przedawni się, zanim ich zasadność zostanie w ogóle oceniona przez sąd. Pozwoli to bowiem w praktyce pełnomocnikom redakcji na przedłużanie postępowania, by po upływie tego okresu podnieść zarzut przedawnienia roszczenia i uzyskać automatyczne oddalenie wniosku przez sąd bez względu na to, czy jest on zasadny. *Ministerstwo proponuje wydłużenie w/w terminu do roku.*

5. W treści art. 32 ust 5 MKiDN proponuje brzmienie:

„Art. 32 ust. 5 W tekście nadesłanego sprostowania nie wolno bez zgody wnioskodawcy dokonywać jakichkolwiek zmian”

W ten sposób zaproponowane prostsze brzmienie swoim zakresem obejmuje zarówno skróty jak i innych zmian, do których odwołuje się art. 32 ust 5 w brzmieniu zaproponowanym przez Komisję.

6. W treści art. 32 ust. 4 MKiDN proponuje dodanie po słowie „tytułem” słowa „Sprostowanie”, by jednoznacznie przesądzić, jaki tytuł materiału nadesłanego przez uprawnionego ma brzmieć.

7. Zasadne wydaje się również rozważanie w treści art. 32 ust. 4 projektu wskazania miejsca, w którym powinny być publikowane sprostowania w internetowej wersji dziennika lub czasopisma. Praktyka w tym względzie dopiero się kształtuje, ale w swoich wnioskach pełnomocnicy profesjonalni wnioskodawców często wskazują, że sprostowanie powinno być umieszczone „przed łamaniem strony”, a więc w takim

miejscu strony internetowej, która jest widoczna po wejściu na nią bez konieczności przewijania bocznego paska. Uwzględnienie tego rodzaju rozwiązania wymagałoby dodatkowej analizy i zaciągnięcia opinii specjalistów, ale przesądzałoby ważną kwestię miejsca, w którym powinno być opublikowane sprostowanie w cyfrowej wersji dziennika lub czasopisma. Rozważyć należałoby także, jak długo takie sprostowanie powinno być uwidocznione w Internecie.

Mam nadzieję, że zaproponowane poprawki okażą się pomocne dla Komisji i zostaną uwzględnione w ostatecznym projekcie nowelizacji ustawy Prawo prasowe.

Z poważaniem

Z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
SEKRETARZ STANU

Piotr Zuchowski